

технологій у повсякденній роботі. Наприклад, при мотивації навчальної діяльності, актуалізації знань або перевірці вмінь та навичок.

Впровадження STEM-технологій створює для студентів такі можливості, які дозволяють їм бути більш активними, зацікавленими, вмотивованими до навчання та майбутньої спеціальності.

STEM-освіта за допомогою практичних занять демонструє студентам можливість застосування науково-технічних знань в реальному житті та майбутній професії. На кожному занятті учні та студенти мають змогу планувати, аналізувати, розробляти моделі, створювати власні проекти, робити висновки. Це дає їм можливість набути ключових компетентностей, яких потребує сучасний світ, а саме спілкування державною та іноземною мовами, математична грамотність, компетентності в природничих науках та технологіях, інформаційно-цифрова грамотність, уміння навчатись впродовж життя, підприємливість, тощо [3, с. 2].

Висновок. Ми живемо у світі, який не розділено на окремі дисципліни, тому дітям важливо бачити його цілісним. Сьогодні учні та студенти отримують фрагментарні знання, які можна порівняти з пазлами, і лише дехто може скласти їх в єдину реальну картину світу. Вивчення математики та предметів природничого циклу є основою STEM-освіти. Впровадження STEM-технологій у навчання сприятиме розвитку здібностей до дослідництва, аналітичної роботи, експериментування та критичного мислення, майбутніх висококваліфікованих спеціалістів, що дасть змогу змінити економіку нашої країни, зробить її більш інноваційною та конкурентоспроможною.

Список використаних джерел:

1. Ботузова Ю. В. Особливості використання STEM-технологій в навчанні математики *Проблеми та інновації в природничо-математичній, технологічній і професійній освіті*: матеріали V Міжнародної наук.-практ. онлайн-інтернет конф. URL: <http://www.cuspu.edu.ua/ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktychna-onlain-internet-konferentsiia-problemy-ta-innovatsii-v-prirodnycho-matematychnii-tekhnologichnii-i-profesiinii-osviti/>
2. Лабудько С. STEM-освіта як інноваційний підхід до розвитку природничо-математичної освіти. *STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку*. матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. (Київ, 9–10 листопада 2017 року). Київ: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2017 – с.70 – 74.
3. Методичні рекомендації щодо впровадження STEM-освіти у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України на 2017/2018 н. р.: Лист ІМЗО від 13.07.2017 № 21.1/10-1410. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/56880
4. План заходів щодо впровадження STEM-освіти в Україні на 2016-2018 роки. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKmc4LUd2MmVFckk/view>
5. Проект концепції STEM-освіти в Україні. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKT0d3R29PbWZwUnM/view?pli=1>
6. Шулікін Д. STEM-освіта: готувати до інновацій. *Освіта України*: оф. вид. Міністерства освіти і науки України. 2015 рік. №26. URL: http://lib.pedpresa.ua/wp-content/uploads/2015/08/26-2015_osvita_ukr-inet.pdf.

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-50-187-191

УДК 373. 543:811.161.2:004

Очкань Г.О., м.Немирів, Україна / Ochkan H.O., Nemyriv. Ukraine
ncba_vnau@i.ua

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК СПЕЦІАЛЬНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ТЕХНІКУМАХ І КОЛЕДЖАХ

У статті розглянуто інтерактивне навчання на заняттях української мови – багатоаспектне явище в навчально-виховному процесі. Воно характеризується низкою особливостей, найголовнішою якої є виховання мовної особистості, ідеальної особистості – людини, яка поєднує в собі духовне багатство, високу моральність, фізичну досконалість і є носієм свідомості і системи суспільно-значущих якостей.

Ключові слова: удосконалення й реформування мовної освіти, інтерактивне навчання, актуальність, компетентність, сучасні принципи, високоосвічена особистість, духовний процес, співпраця в колективній діяльності, творчість, комплексний підхід, взаємні зусилля, атмосфера довіри і взаємоповаги, дискусія, пізнавальна діяльність, розвиток мислення студентів, навчальна ситуація, проблема, оратор, майстерність.

INTERACTIVE LEARNING AS A SPECIAL FORM OF ORGANIZATION OF COGNITIVE ACTIVITY OF STUDENTS AT THE UKRAINIAN LANGUAGE CLASSES IN TECHNICAL SCHOOLS AND COLLEGES

The article deals with interactive learning in the classes of the Ukrainian language as a multidisciplinary phenomenon in the educational process. It is characterized by a number of peculiarities, the most important of which is the upbringing of the linguistic personality, the ideal personality - a person who combines spiritual wealth, high morality, physical perfection and is the carrier of consciousness and the system of socially significant qualities. The lawfulness of new approaches to employment is justified by changes taking place in society and education. The state policy is oriented towards the education of a national-linguistic personality, a citizen of Ukraine, a person who honors and loves the Ukrainian language as a state language, uses it in various spheres of communication, demands today from the translator that conducting such classes that would develop their competence, creative and spiritually rich personality.

Keywords: *improvement and reform of language education, interactive learning, actuality, competence, modern principles, highly educated personality, spiritual process, cooperation in collective activities, creativity, integrated approach, mutual effort, atmosphere of trust and mutual respect, discussion, cognitive activity, development of students' thinking, educational situation, problem, speaker, skill.*

Постановка проблеми. Удосконалення й реформування мовної освіти вимагає зміни в структурі й організації заняття. Сьогодні особливості інтерактивного навчання переосмислюються відповідно до сучасних суспільних і освітніх запитів. Актуальність інтерактивного навчання відображено в освітніх документах.

Правомірність нових підходів до заняття обґрунтовується змінами, що відбуваються в суспільстві й освіті. Державна політика орієнтується на виховання національно-мовної особистості, громадянина України, людини, яка шанує і любить українську мову як державну, користується нею в різних сферах спілкування, вимагає сьогодні від словесника проведення таких занять, які б розвивали їхню компетентність, творчу й духовно багату особистість.

Аналізуючи наукові праці з даної проблеми, приходимо до висновку, що українські вчені досліджують окремі аспекти інтерактивного навчання. Але, незважаючи на інтерес до проблеми інтерактивного навчання, лінгвометодична теорія її розроблена ще недостатньо, а в навчально-виховній роботі вищої освіти інтерактивний потенціал українськомовної освіти реалізується неповною мірою. Тому **мета** нашої статті – представити власний погляд на принципи інтерактивної технології навчання, визначити сучасні принципи його й окреслити методи реалізації їх на заняттях.

На сучасному етапі соціально-економічного і політичного розвитку України в умовах ринкових відносин перед нами, викладачами, постає низка завдань:

- підготувати високоосвічену особистість, яка повинна вміти самостійно здобувати необхідні знання;
- вміло застосовувати їх на практиці для розв'язання різноманітних соціальних і навчальних проблем;
- гнучко пристосовуватись до ситуацій, що постійно змінюються;
- бачити труднощі, які виникають у реальних освітніх процесах;
- знаходити шляхи їх раціонального подолання;
- використовувати сучасні інтерактивні технології навчання;
- грамотно працювати із здобутою інформацією;
- чітко усвідомлювати, де і яким чином можна використовувати отримані знання;
- доводити і генерувати власні нові ідеї;
- творчо мислити;
- самостійно працювати над розвитком особистого інтелекту, над підвищенням культурного рівня.

Реалізувати ці завдання уможливлюють заняття з української мови. Ми прагнемо до того, щоб студенти усвідомили: рідна мова – одне з найцінніших життєвих надбань для кожної людини. Майже до кожного заняття можемо поставити девіз-епіграф, яскраво проголошений видатним українським поетом Павлом Тичиною в статті «Квітни, мово наша рідна!» - «Мову чудову, глибинне і пружне слово, немов гостру зброю, дав нам народ. Дав цю мову і наказав пильно, свято оберігати її чистоту, збагачувати і відшліфовувати до блиску, до гостроти разучої».

Щоб «оберігати, збагачувати і відшліфовувати до блиску рідну мову», нам допоможе усне і писемне мовлення. Бо це духовний процес, який виробляє навички оволодіння та користування

українською літературною мовою. У цьому сприяють сучасні інтерактивні технології навчання української мови у вищих навчальних закладах, зорієнтовані на формування національно свідомої особистості студентів.

Звертаємо особливу увагу на те, що активними співтворцями навчально-виховного процесу є самі студенти. На заняттях кожен долучається до співпраці в колективній, груповій діяльності. Це забезпечує рівноправність студента і викладача в реалізації мети, сприяє підвищенню культури мови, яка є показником рівня культури думки, виплекує в душі студента прагнення мовної майстерності, якій властиві образність і творчість. (Г.Очкань)

Людину, яка вміє гарно говорити, шанують, захоплюються нею, прагнуть бути в її товаристві. Докладніше про це висловився Іржі Томан у своїх «Порадах...»: «Щоб навчитися правильно і гарно говорити, потрібні три основні передумови, а саме: володіти технікою мовлення, знати головні психологічні засади стосунків між людьми і – що найголовніше – мати що сказати!»

Вдало продумані інтерактивні технології забезпечують комплексний підхід до навчання і виховання, реалізацію найголовніших цілей – дидактично-розвивальної та виховної. Бо тільки на заняттях здійснюється моральне й естетичне виховання, що передбачає особистісний підхід до навчання. Адже рідна мова є саме тим навчальним предметом, що дозволяє виховувати глибоко моральну, гуманну, духовно багату особистість, здатну творити добро і протистояти злу (М.І. Пентиліук, Т.Г. Окуневич).

В чому полягає сутність інтерактивного навчання?:

- навчальний процес організується на засадах постійної активної взаємодії усіх студентів групи;
- це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці);
- це навчання, де студент і викладач рівноправні, рівнозначні суб'єкти;
- це навчання, де студент і викладач розуміють, що вони роблять;
- це навчання, де студент і викладач рефлексують з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють.

Викладач в інтерактивному навчанні – організатор процесу, консультант. Необхідними умовами в процесі інтерактивного навчання є чіткий план дій і конкретні завдання для студента і викладача. Результати досягаються через взаємні зусилля учасників процесу навчання, за умови чіткої організації, що передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, організація диспутів, дискусій тощо (С.О. Караман, О.В. Караман). Тож зупинимост на технології опрацювання дискусійних питань.

Дискусія – широке публічне обговорення якогось спірного питання. Пропонуємо організацію роботи з підготовки до дискусії:

- обрати тему і скласти план дискусії;
- підготувати матеріал, який студенти повинні опрацювати вдома;
- скласти список запитань, що допоможуть спрямувати обговорення та привернути увагу аудиторії до проблеми;
- створити в аудиторії атмосферу довіри та взаємоповаги;
- уважно слухати студентів, стежити за ходом обговорення, не давати відхилитися від теми;
- не дозволяти перетворитися обговоренню в суперечку;
- якщо дискусія вщухає, застосувати прийом пожвавлення думок;
- виділити досить часу для заключної частини і попросити студентів зробити висновок за схемою:

1. Які найбільш переконливі аргументи обох сторін?
2. Якщо виникли додаткові запитання, де можна отримати інформацію?

Отже, дискусія є важливим засобом пізнавальної діяльності, сприяє розвитку мислення студентів, дає можливість визначати власну позицію, формує навички аргументації та відстоювання своєї думки з обговорюваної проблеми.

Щоб виступ під час дискусії був цікавим, студент повинен сам бути зацікавлений у своєму виступі. Тому потрібно не тільки серйозно готуватися до виступу, а й володіти необхідними знаннями, уміти їх використовувати практично.

Тож виступ будується таким чином: **вступна частина, основна частина, висновки**. Доцільно

використати ілюстративний матеріал для доведення основної думки висловлювання. Він, безумовно, оживляє виступи, привертає увагу слухачів, викликає інтерес. Виступ дискусійного характеру потрібно будувати з доброзичливістю. Досвід показує, що в дискусії слід керуватися такими правилами:

1. Поступись опонентові усім, чим можна поступитися, і не стверджуй нічого такого, чого не можеш довести.
2. Там, де один тріумфує, у другого виникає неприємне відчуття програної справи.
3. Там, де ніхто не поводить як переможець, ніхто не відчуває себе переможеним. (Іржі Томан).

Ці правила доповнює пам'ятка.

ПАМ'ЯТКА

ЯК ВОЛОДІТИ ГОЛОСОМ ПІД ЧАС ВИСТУПУ

1. Пристосовуйте свій голос до обстановки, де відбувається спілкування (не говоріть голосно в громадських місцях).
2. Хто говорить занадто тихо, справляє враження людини, яка не вірить у свої сили.
3. Не говоріть занадто голосно – це справляє враження агресивної людини.
4. Постійно тренуйте свій голос; найзручніший спосіб для цього – читання вголос, під час якого постійно контролюється правильність вимови.
5. Голос підвищують тоді, коли ставлять запитання, висловлюють радість, здивування. Якщо вам потрібно когось переконати, відповісти на запитання, то голос знижують.
6. Будьте тактовні: спочатку зважте, чи нікого не образить те, що ви хочете сказати, а тоді вже говоріть.

Одним із головних завдань викладача словесника є формування в студентів комунікативної компетентності як предметної і ключової. Вона формується у штучно створених викладачем умовах на заняттях української мови. Однак уміння і навички, сформовані на занятті, будуть цінними для студентів тоді, коли у них буде потреба за межами заняття. (Н. Голуб). На таке функціональне поле знань, умінь і навичок орієнтують ключові компетентності. Суспільний запит розширює межі застосування їх, передбачає вихід на ситуації, у яких здобуті знання. Розглянемо кілька варіантів назв такого методу: ситуативний метод, ситуаційний метод, метод моделювання ситуацій, ситуаційне навчання, ситуативна вправа, ситуаційне завдання тощо. Особливість методу визначають базові поняття його, а саме: «навчальна ситуація», «аналіз ситуації», «моделювання ситуації».

Отже, в основі методу має бути конкретна ситуація із такими характеристиками:

- містить у собі проблему (суперечливість);
- проблема, покладена в основу, має бути актуальна, близька і зрозуміла;
- передбачає варіантність розв'язання проблеми;
- допускає можливість втручання у неї іншої людини, що має на меті зміну стану з небажаного на бажаний. (О. Сидоренко, В. Чуба).

Спробуємо застосувати ситуативний метод в такому завданні.

Уявіть ситуацію: якимось в одному колективі виникла дискусія за темою: «Чи кожна людина може стати гарним оратором?». Думки розділилися: одні говорили, що тільки природні дані можуть зробити людину оратором. Інші стверджували, що властивості гарного оратора набуваються, розвиваються, виховуються.

Запитання і завдання:

1. Якої думки дотримуєтесь ви?
2. Підготуйте виступ дискусійного характеру, скориставшись матеріалом тексту Л. Введенської «Поетами народжуються, ораторами стають».

План тексту

1. Марк Туллій Цицерон: «Поетами народжуються, ораторами стають». Навчання ораторському мистецтву у М. Цицерона.
2. А. Коні «Потрібно розрізняти красномовність та вміння говорити публічно. Якщо красномовність – це дар, яким людина наділена від природи, то вміння виступати набувається в результаті повсякденної практики, систематичних тренувань і вправ».
3. Прагнення стати оратором. Допомога природних даних людині, яка хоче досягти кращих результатів.
4. Історія ораторського мистецтва. Величезні зусилля постійної і наполегливої праці давньогрецького оратора Демосфена у досягненні результатів.

5. Цицерон, Демосфен, Коні – приклад для тих, хто хоче стати справжнім оратором.

Отже, дискусія сприяє розвитку критичного мислення, дає можливість визначити власну позицію, формує вміння відстоювати свої думки, поглиблює знання з обговорюваної проблеми. Вона може виступати як метод засвоєння знань, закріплення їх та формування умінь і навичок, як метод розвитку творчих здібностей та особистісних якостей студентів, а також як метод стимулювання й мотивації учіння.

Дискусія має велику освітню й виховну цінність. Вона вчить глибокому розумінню проблеми, самостійній позиції, оперування аргументами, критичному мисленню, вчить зважати на думки інших, визнавати вдалі аргументи краще розуміти іншого, сприяє формуванню власних переконань, світогляду. А використання дискусії в навчанні дає можливість виділити головні організаційно-педагогічні підвалини, що є спільними для будь-якого різновиду дискусії.

Виходячи з усього сказаного у статті можна зробити такий висновок: інтерактивне навчання рідної мови – плід майстерності і творчості викладача-словесника, його професійності, ґрунтовних знань рідної мови, літератури, історії, мовознавства, народознавства, його патріотизму. Критерії сучасного заняття рідної мови відбивають ті зміни, що відбуваються в системі освіти та в розвитку сучасної методичної науки.

Список використаних джерел:

1. Біляев О.М., Симоненкова Л.М., Скуратівський Л.В., Шелехова Г.Т. Українська мова. Підручник для 10-11 класів шкіл з українською та російською мовами навчання. –К.: Освіта, 2000.
2. Варзацька Л., Картасюк Л. Інтерактивні методи навчання: Лінгводидактичні засади. – Дивослово. –2005. –№2.
3. Галина Очкань. Творчі завдання з української мови. Вінниця. – Р.Скалецького, 15. – 2007. –7с.
4. Іржі Томан. Мистецтво говорити. Посібник. К.: Київ. – 1989 .
5. Козир Маргарита. Системний підхід до вибору методів і прийомів навчання мови у процесі дискусійних умінь. – Українська мова і література в школі.– 2009. – №3. – с.5-7.
6. Кремінь В. Без реформи не розбудуємо державу.– Педагогічна газета.–1999.–№10.
7. Л.А. Введенская, Л.Г. Павлова, Е.Ю. Кашаева. Русский язык и культура речи. – Ростов на Дону. – Феникс. – 2000.
8. М.І. Пентиліук, Т.Г. Окуневич. Сучасний урок української мови. – Харків: Видавнича група «Основа». – 2007.
9. М.Пентиліук. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах. – К.: «Ленвіт». – 2005.
10. Мартинюк І.В. Національне виховання: теорія і методологія: методичний посібник.–К.:ІСДО, –1995.– 160с.
11. Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості. Тези, доповіді та матеріали міжнародної науково-практичної конференції. м.Луцьк, 18-23 червня 1994 р. /Луцьк: Фундація ім.О.Ольжича, 1994.
12. Н. Голуб. Ситуаційний метод на уроках української мови в школі. Українська мова і література в школі. – 2013. – №7. – 9с.
13. О. Сидоренко, В. Чуба. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика. – К.: Центр інновацій та розвитку. – 2001. – 256с.
14. Шелехова Г.Т. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення на уроках рідної мови в середній школі. – К. – 1996.

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-50-191-195

УДК 377: 172:745/ 766

П. С. Прохорчук, Київ, Україна / P. Prochorchuk, Kyiv, Ukraine
Pella039@gmail.com

ДЕФІНІЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНА КУЛЬТУРА ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНЕРА

Анотація. У статті розглядається значення професійно-етичної культури в професійному становленні фахівця з графічного дизайну. Уточнюється сутність понять: «культура», «професійна культура», «професійно-етична культура» шляхом аналізу науково-педагогічної, філософської, культурологічної літератури. Актуалізується потреба у тому, що на порозі сучасної візуально-комунікаційної ери виникає потреба у підготовці графічного дизайнера. Автор розкриває необхідність у тому, що майбутній фахівець повинен свідомо ставитися до своєї роботи свідомо. Це пов'язано з тим, що